

Nova razstava

Dihanje Zemlje - mofete v Slovenskih Goricah

Mojca BEDJANIČ

Zavod Republike Slovenije za varstvo narave, Območna enota Maribor, Pobreška cesta 20, SI-2000 Maribor;
e-mail: mojca.bedjanic@zrsvn.si

Območje Ščavniške doline in Radencev je izjemno zaradi številnih mofet, ki se pojavljajo na nekaj sto kvadratnih metrov velikih površinah. Gre za izjemen in redek naravni pojav izhajanja čistega in hladnega plina CO_2 . Zanje je značilen poseben plinski režim s povečano koncentracijo CO_2 , ki vpliva na tla, podzemno vodo in organizme, ki so se strukturno in funkcionalno prilagodili na te razmere. Zaradi izjemnosti, redkosti, ohranjenosti in znanstveno – raziskovalne pomembnosti so mofete razglašene za geološke, hidrološke in ekosistemske naravne vrednote.



Sl. 1. Burno izhajanje plina v mokri mofeti Slepica. Foto: Simon Veberič, 3. nagrada na foto natečaju 6. SGK na temo geoprostosti.

Avtorja razstave prof. dr. Dominik Vodnik iz Oddelka za agronomijo Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani in dr. Nina Rman iz Geološkega zavoda Slovenije sta na zanimiv in splošni javnosti razumljiv način predstavila »zgodbo« mofet. Materiale je grafično postavila Staša Čertalič iz GeoZS, fotografski material so prispevali različni avtorji. Strokovno so pri snovanju razstave sodelovali številni strokovnjaki (prof. dr. Hardy Pfanž, prof. dr. Helena Grčman, asist. Rok Turniški, Simon Mozetič, dr. Marjana Zajc in Saša Kos), pomembna pa je bila tudi podpora domačinov (Stanislav Žiško, Vlado Šiško, Aljoz Firbas in Mirko Kurbos).

Temačna grajska klet in posneto glasno brbotanje plina skupaj s slikovitimi posnetki pokrajine na velikem TV pomagajo obiskovalcu, da se vživi v potovanje plina. Tega in njegove učinke opisuje vsebina razstave, ki na petih informativnih panojih zajema tematike od nastanka, zgodovine, nevarnosti, plinskega režima in rastlinskega sveta do turizma in industrijske rabe mofet. Razstava je opremljena z interpretacijskimi elementi, med katerimi izstopajo trodimenzionalni batimetrični modeli treh tipičnih mofet ter »brbotajoči« model, ki ponazarja delovanje mofet.

Razstava je zanimiva tako za domačine kot tudi obiskovalce, dviga ozaveščenost o pomenu teh pojavov, ob enem pa predstavlja dodatno ponudbo in turistični popestritev Gradu Negova in širšega območja.



Sl. 2. Razstava »Dihanje Zemlje – mofete v Slovenskih Goricah« v Gradu Negova. Foto: Simon Mozetič

V okviru postavitve razstave sta bila organizirana dva strokovna posveta »Mofete – upravljanje in varovanje naravne dediščine«. Na njem so sodelovali domači in tuji strokovnjaki s področja geologije, biologije in varstva narave, ki so predstavili pojav in pomen mofet kot dela naravne dediščine. Pregledali so tudi trenutno stanje njihovega varovanja. Kot rezultat posveta, ki je

potekal 31. 3. 2022 na gradu Negova in 8. 4. 2022 spletno, so nastale smernice za njihovo upravljanje:

- varstvene usmeritve morajo biti podane za vsako območje posebej, glede na geološke, hidrološke, pedološke in biološke značilnosti.
- spodbujajo se aktivnosti za ozaveščanje in izobraževanju o fenomenu, pomenu njihovega ohranjanja in varovanja; znanstveno-raziskovalne in turistične aktivnosti morajo biti prilagojene varstveni funkciji.
- tla ter rastlinski pokrov morajo na območju mofet ostati intaktni, zato se po potrebi omeji gnojenje, košnjo, prekopavanje, oranje in dostop.

Tako razstava kot tudi spremljajoča posveta pomembno doprinašajo k ozaveščanju o mofetah, njihovi vrednosti ter pomenu njihovega ohranjanja. So dobra popotnica in temelj za nadaljnje aktivnosti v smislu proaktivnega varovanja območja, dodatnega raziskovanja kot tudi k razvoju prepoznavnosti območja izhajajoč iz izjemne geološke naravne dediščine.

Razstava je nastala v okviru operacije »Negovske zgodbe - Implementacija igre pobega v turistično ponudbo gradu Negova«, s katero je vodilni partner Zavod za kulturo, turizem in promocijo Gornja Radgona (Kultprotur) uspešno kandidiral na 5. javnem pozivu LAS Prlekija. Dodatne aktivnosti so potekale v okviru ARRS raziskovalnih programov Podzemne vode in geokemija (P1-0020) ter Agroekositemi (P4-0085) ter podpori donatorjev Radenske ADRIATIC d.o.o. in Sava Turizem d. d. PE Zdravilišča Radenci.

Viri:

<https://www.kultprotur.si/sl/kultprotur/mediateka>